

KEMINMAAN VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA 2026-2027

Leikin neliapila – keminmaalaisten lasten lempileikkejä
kesällä 2026

Sivistyslautakunta 26.8.2026

Sisällys

KEMINMAAN VARHAISKASVATUKSEN TOIMINTASUUNNITELMA 2026-2027	1
Sisällys	2
1. Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma 2026–2027 on osa valtakunnallisen vasun paikallista suunnittelua	3
2. Keminmaan varhaiskasvatuksen arvot: turvallisuus, vastuullisuus, yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys	4
3. Keminmaan varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteet: kokopäiväpedagogiikka, pienryhmätoiminta ja monipuoliset oppimisympäristöt	4
4. Varhaiskasvatuksen painopisteet: leikki, pikkumatikka, luonto ja kestävä kehitys sekä liikkuminen.....	5
4.1. Jokainen päivä on leikkipäivä	5
4.2. Pikkumatikkaa arjessa	7
4.3. Lähdetään luontoon ympäri vuoden	8
4.4. Liikkumisen iloa kaksi tuntia päivässä.....	8
5. Lapsen tuki (vasu luku 5)	10
6. Varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittäminen (vasu 7.1)	11

Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelman työstämiseen ovat osallistuneet lapset, huoltajat ja varhaiskasvatuksen henkilöstö. Lapset ovat esittäneet kannen leikin neliapilaan omia lempileikejään. Huoltajat ovat osallistuneet vastaamalla varhaiskasvatuksen asiakaskyselyyn, jonka aiheena oli leikki. Asiakaskyselyn tuloksia esitellään sivulla 7. Varhaiskasvatuksen esihenkilöt ja henkilöstö ovat kommentoinut suunnitelmaa työstövaiheessa.

1. Varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma 2026–2027 on osa valtakunnallisen vasun paikallista suunnittelua

Keminmaan varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma 2026–2027 on varhaiskasvatuksen henkilöstön pedagoginen työväline, jossa on esitetty tiivistetysti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edellyttämät tärkeimmät paikalliset keminmaalaiset tarkennukset. Kokonaisuudessaan paikalliset tarkennukset on esitetty Keminmaan kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (1.8.2026). Suunnitelmat ohjaavat varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteutusta, arviointia ja kehittämistä päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja esiopetuksen täydentävässä varhaiskasvatuksessa. Toimintasuunnitelmaan on sisällytetty viitauksia vasuun.

Vasun sisältö on esitetty pähkinänkuoressa kuviossa 1: Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys. Paikallista suunnittelua toteutetaan kunta-, yksikkö- ja tiimitasolla. Tiimin suunnittelun tueksi jokaisessa tiimissä otetaan käyttöön työkirja Tiimin vuosi 2026–2027 Varhaiskasvatuksen pedagoginen työväline. Työkirjaan kirjataan mm tiimipalaverimuistiot, ryhmävasu ja tiimisopimus.

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan viitekehys

2. Keminmaan varhaiskasvatuksen arvot: turvallisuus, vastuullisuus, yhdenvertaisuus ja yhteisöllisyys

Turvallisuus:

Turvallinen varhaiskasvatusympäristö luo pohjan kasvua ja oppimista tukevalle rauhalliselle ilmapiirille sekä lisää lasten ja henkilöstön hyvinvointia.

Vastuullisuus:

Vastuullisuus omaa toimintaa ja lähiympäristöä kohtaan kehittyy vähitellen, kun lapset saavat kokemuksia yhdessä toimimisesta ja lähiympäristössä liikkumisesta.

Yhdenvertaisuus:

Yhdenvertaisuus sisältyy inklusiivisuuteen ja se näkyy kaikessa toiminnassa tasa-arvoisena kohteluna, avoimuutena, keskinäisenä luottamuksena ja kunnioituksena.

Yhteisöllisyys:

Yhteisöllisyys tarkoittaa kuulumista omaan lapsiryhmään ja työyksikköön, osallisuuden vahvistamista sekä hyvän ilmapiirin vaalimista. Jokainen on erilainen niin lapset kuin heidän perheensä, jokaisen erilaisuutta arvostetaan ja toteutetaan yhdenvertaista varhaiskasvatusta. Yhteisöllisyys korostuu ryhmien ja yksiköiden välisessä yhteistyössä. Aikuiset ja lapset suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat toimintaa yhdessä. Henkilöstö tukee lasten vertaissuhteiden muodostumista ja kaveri- ja leikkitaitoja.

3. Keminmaan varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteet: kokopäiväpedagogiikka, pienryhmätoiminta ja monipuoliset oppimisympäristöt

Kokopäiväpedagogiikka:

Kokopäiväpedagogiikka on varhaiskasvatuksen toimintatapa, jonka avulla varhaiskasvatuksen henkilöstö voi tukea kokonaisvaltaisesti lasten kasvua, kehitystä ja oppimista. Kokopäiväpedagogiikassa kaikki päivän tilanteet, ennalta suunnitellut ja spontaanit, ovat kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä ja hedelmällisiä. Kokopäiväpedagoginen toiminta on yhteydessä vasun laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden (ajattelu, vuorovaikutus ja itsestä huolehtiminen) tavoitteiden toteuttamiseen. Lapsen omaa ajattelua tuetaan ja vahvistetaan, lapsen kanssa

keskustellaan ja lapselle annetaan mahdollisuuksia vaikuttaa. Lapsen osallisuus vahvistuu. Kokopäiväpedagogiikka vahvistaa myös lapsen turvallisuudentunnetta.

Kokopäiväpedagogiikan toimintamuotona jokainen lapsiryhmä toteuttaa toimintavuoden aikana vähintään yhden lasten kiinnostuksen kohteisiin pohjautuvan projekti, jossa yhdistetään laaja-alaisen oppimisen tavoitteita oppimisen alueiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Projektin vaiheet dokumentoidaan ja niistä tiedotetaan huoltajia.

Kokopäiväpedagogiikan keinoin voidaan suunnitella lapsen tuki koko varhaiskasvatuspäivän ajaksi. Varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutus, Kokopäiväpedagogiikka tuen kivijalkana 5.9.2026, on suunniteltu vahvistamaan henkilöstön osaamista kokopäiväpedagogiikan sisällöistä.

Pienryhmätoiminta

Varhaiskasvatuksessa toimitaan päivittäin pienryhmissä toimintoja porrastaen. Pienryhmiä suunnitellaan joustavasti pedagogisten perusteiden (esimerkiksi toiminnan luonne, lasten tarpeet ja kiinnostuksen kohteet) mukaan. Pienryhmissä toimiminen edistää kiireetöntä ja rauhallista arkea sekä tukee lasten osallisuutta ja sosiaalisten taitojen kehittymistä. Toimintojen porrastaminen vähentää melua ja vahvistaa lasten keskittymiskykyä.

Monipuoliset oppimisympäristöt (vasu 3.2)

Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Hyvästä oppimisympäristöstä löytyy lapsille vaihtoehtoja mieluisaan tekemiseen, monipuoliseen ja vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkeihin ja peleihin sekä rauhalliseen oleiluun ja lepoon. Lelut, pelit ja liikuntavälineet ovat lasten saatavilla. Oppimisympäristöön rakennetaan tarjoustia, jotka innostavat lapsia leikkimään. Hyvin rakennettu oppimisympäristö vahvistaa lasten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Myös lasten ideat, leikit ja heidän tekemänsä työt näkyvät oppimisympäristöissä. Digitaalisia välineitä ja sovelluksia käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimisympäristöjä ovat varhaiskasvatusyksiköiden sisätilojen lisäksi myös pihat, luonto, leikkikentät, kirjasto sekä muut rakennetut ympäristöt

4. Varhaiskasvatuksen painopisteet: leikki, pikkumatikka, luonto ja kestävä kehitys sekä liikkuminen

4.1. Jokainen päivä on leikkipäivä

Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa ja oleellinen osa lapsen hyvää varhaiskasvatuspäivää. Leikin kirjo on valtava: rooli- ja mielikuvitusleikit, rakentelu- ja

luovat leikit, piha- ja liikuntaleikit, peuhauseleikit, tutustumis- ja sääntöleikit jne. Leikki edistää monipuolisesti lapsen kehitystä ja oppimista ja tukee lapsen hyvinvointia. Leikin tuottama ilo lisää lapsiryhmän yhteisöllisyyttä ja vahvistaa myönteistä tunneilmastoa.

Vartiainen ([Jenni Vartiainen-Mitä kuuluu leikki-4.12.2025](#)) mukaan kukoistaakseen leikin kehittyminen edellyttää seuraavien näkökulmien huomioimista:

A. Leikki on koko päiväkotiyhteisön asia

Kuvio 2.

B. Tila kutsuu pitkäkestoiseen leikkiin – kiinnitetään huomiota leikkiympäristöihin ja tarjoumien esille laittamiseen

C. Aikuisen osallistuminen leikkiin on tärkeää, koska se

- tukee lasten osallistumista leikkiin
- luo psykologista turvallisuuden tunnetta
- tukee leikkitaitojen oppimista
- tukee pitkäkestoisuutta
- mahdollistaa leikissä oppimisen

Kaikki lapset hyötyvät aikuisen osallistumisesta leikkiin. Eniten hyötyvät alle 3-vuotiaat lapset ja maahanmuuttajalapset.

Leikki vasussa:

- 3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet: Oppimiseen, leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

- 4.3 Monipuoliset työtavat
- 4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

Huoltajien osallisuus:

Huoltajille suunnattuun varhaiskasvatuksen asiakaskyselyyn ajalla 10.8.2026-16.8.2026 vastasi 32 huoltajaa. Asiakaskyselyn aiheena oli leikki. Huoltajat arvioivat leikin toteutumista varhaiskasvatuspäivän aikana, leikkiympäristöjä sisällä ja ulkona, leikkiä koskevaa tiedottamista sekä henkilöstön tuen ja ohjauksen määrää osana lapsen leikki taitojen kehitystä. Tulosten mukaan vahvuudeksi nousivat varhaiskasvatuspäivään sisältyvät monipuoliset leikit ja riittävä leikkiaika. Leikkiympäristöt sekä sisällä että ulkona koettiin kiinnostavina ja innostavina. Kehittämisen kohteeksi tuloksissa nousivat henkilöstön antama leikkiä koskeva palaute huoltajille sekä henkilöstön leikin ohjaus. Toimintavuoden aikana keskusteluissa huoltajien kanssa pyrimme lisäämään leikkiä koskevia sisältöjä esimerkiksi havaintoja lapsen leikeistä ja leikkikavereista. Lisäksi painotamme työntekijöiden osallistumista leikkeihin esimerkiksi lisäämällä tuettua leikkiä lapsiryhmien päiväjärjestyksessä.

Huoltajien kommentteja:

”Todella tärkeää että kerrotaan mitä on leikitty ja kenen kanssa jotta kotona voi jutella vielä näistä. Leikkiin ohjaaminen mielestäni myös todella tärkeää!”

”Lapseni toivoisi enemmän oman lelun päiviä ja sellaisia päiviä, että saisi pukeutua esim. rooliasuun. Oman lelun päivä voisi olla esim. kerran kuukaudessa. Kerran on pidetty pyjamapäivä ja se jäi lapselleni erityisesti mieleen. 😊 ”

”Lapseni tykkää leikkiä paljon ja käyttää kyllä leikkiin varatun ajan hyödyksi. Kuulostaa olevan monipuolisia leikkejä joka on hyvä asia. Vapaata leikkiä + ohjattua on sopivasti. Arvotut leikkikaverit on hyvä asia jotta tutustuu eri ihmisiin.”

Hyödyllisiä linkkejä ja materiaalia:

[Leikki varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus](#)

4.2. Pikkumatikkaa arjessa

Matemaattisen ajattelun edistäminen varhaiskasvatuksessa sisältyy Tutkin ja toimin ympäristössäni-oppimisen alueeseen (vasu 4.5.) Varhaiskasvatuksessa edistetään lasten matemaattista ajattelua pikkumatikan keinoin. Pikkumatikka on kokopäiväpedagogiikkaa, jossa hyödynnetään ohjattuja leikkejä ja mielekkäitä monipuolisia tehtäviä. Matemaattiset taidot kehittyvät vain harjoittelemalla. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on tärkeä rooli lasten

matemaattisten taitojen kehityksen tukijana. Taitava pikkumatikan ohjaaja huomaa hetket, tunnistaa taidot, sovittaa ohjauksen ja innostuu yhdessä.

Hyödyllisiä linkkejä ja materiaalia:

[Matemaattinen ajattelu varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus](#)

Matikkasurina: [Materiaalit | Matematiikkaa pienille lapsille liikkuen, leikkien ja tutkien | Helsingin yliopisto](#)

4.3. Lähdetään luontoon ympäri vuoden

Keminmaassa jokaisen varhaiskasvatusyksikön läheltä voi löytää monipuolista luontoa. Luonnossa lapsi oppii vastuullista toimintaa, liikkumisen tärkeyttä ja omia vaikuttamisen mahdollisuuksia tulevaan elämään. Lähimetsässä ja -ympäristössä kulkeminen vahvistaa lasten motorisia taitoja ja luontosuhdetta sekä tukee oman mielen rauhoittamista. Varhaiskasvatuksessa luonnossa liikutaan vuoden ympäri. Jokainen lapsiryhmä suunnittelee ja toteuttaa toimintavuoden aikana retken Kallille.

Luonto ja kestävä kehitys vasussa:

- 2.4 arvoperusta: ihmisenä kasvaminen
- 2.7 laaja-alainen osaaminen: itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, osallistuminen ja vaikuttaminen
- 3.1 toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet
- 4.5 oppimisen alueet: tutkin ja toimin ympäristössäni: ympäristökasvatus

Hyödyllisiä linkkejä ja materiaalia:

[Kestävää tulevaisuutta tukeva pedagogiikka varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa | Opetushallitus](#)

4.4. Liikkumisen iloa kaksi tuntia päivässä

Varhaiskasvatuksessa liikutaan päivittäin ohjatusti ja omaehtoisesti sisällä ja ulkona. Tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle vähintään kaksi tuntia liikkumista päivässä. Monipuolinen ja riittävä fyysinen aktiivisuus edistää lasten hyvinvointia. Liikkuminen auttaa oppimaan, vahvistaa itsetuntoa ja kehittää lasten sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja. Liikkuminen vahvistaa lasten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Henkilöstö tukee, kannustaa, rohkaisee ja ohjaa lapsia liikkumaan. Jokainen varhaiskasvatusyksikkö liittyy Liikkuva varhaiskasvatusohjelmaan. Toimintavuoden aikana toteutetaan retkipäivä Kallille.

Kuvio 3. Liikunta on luonteva osa lapsen varhaiskasvatuspäivää.

Liikkuminen vasussa:

- 3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet: hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa
- 3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt
- 4.5 Oppimisen alueet: kasvan, liikun ja kehityn

Hyödyllisiä linkkejä:

[Liikkuva varhaiskasvatus - Liikkuva varhaiskasvatus](#)

5. Lapsen tuki (vasu luku 5)

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan laadukasta pedagogista toimintaa, joka tukee jokaisen lapsen kasvua, oppimista ja kehitystä. Yleinen tuki on osa varhaiskasvatuksen perustoimintaa, jota tarjotaan kaikille lapsille. Lapsella on oikeus saada yksilöllistä tukea heti, kun tuen tarve on havaittu. Lapsen tuen tarve arvioidaan yhdessä huoltajien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa. Mikäli yleinen tuki ei riitä, lapselle tarjotaan hallintopäätöksen mukaisesti tehostettua tukea / erityistä tukea. Tuen taso, muodot ja toteutus kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Yleinen tuki	Tehostettu tuki	Erityinen tuki
Kaikille lapsille yksilöllisesti ja yhteisöllisesti suunniteltuna tarpeen mukaan		
Muodostuu yksittäisistä tuen muodoista	Muodostuu useista tuen muodoista, joita toteutetaan säännöllisesti ja tarvittaessa samanaikaisesti	Muodostuu useista tuen muodoista, joita toteutetaan kokoaikaisesti
Intensiteetiltään matalaa	Intensiteetiltään voimakkaampaa	Intensiteetiltään voimakasta
Pääsääntöisesti lyhytkestoista, mutta voi kestää myös pidempään	Lyhytkestoista tai pidempään jatkuvaa	Jatkuvaa
Mahdollisista tukipalveluista tehdään hallintopäätös	Tehostetun tuen antamisesta tehdään hallintopäätös (ml. tukipalvelut)	Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös (ml. tukipalvelut)
Laadukas varhaiskasvatuksen toiminta		

01/2023 | Opetushallitus

Kuvio 4. Opetushallitus (2023)

Materiaalia:

[Lapsen tuki varhaiskasvatuksessa | Opetushallitus](#)

6. Varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittäminen (vasu 7.1)

Varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittäminen on suunnitelmallista, säännöllistä ja jatkuvaa. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan arvioinnin tavoitteena on tehdä näkyväksi varhaiskasvatuksen vahvuuksia sekä löytää kehittämisen tarpeita. Kehittämisen tarpeiden taustalla ovat yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset sekä tutkitun tiedon lisääntyminen. Varhaiskasvatuksessa arviointia toteutetaan monella tasolla: lapsi-, huoltaja-, työntekijä-, tiimi-, työyksikkö- ja kuntatasolla. Uutena arviointitapana otetaan käyttöön Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvin) ylläpitämä digitaalinen Valssi-varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä.

Uutena kehittämisen muotona aloitetaan yhteistyö Lapin Yliopiston koordinoiman Vaula (Varhaiskasvatuksen osaamisen uudistaminen Lapissa) -hankkeen kanssa.

7. Omia / tiimin muistiinpanoja

This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slight shadow on its right side, suggesting it's resting on a surface.